

opdatering

Årbog for Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum

2019

opdatering

Årbog for Vardemuseerne &
Ringkøbing-Skjern Museum 2019

opdatering
Årbog for Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum 2019

© Forfatterne, Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum 2020

Redaktion: Caroline E. Larsen og Tine Lorange

Korrektur: Harriet Ludvigsen

Grafisk tilrettelæggelse: Tine Lorange

Forsidefoto: Emily Pritchards hus på Redningsvejen
i Nymindegab. Foto: Niels A. Hansen

Fotos og illustrationer: med mindre andet er angivet ved
de enkelte fotos og illustrationer tilhører billedmaterialet
i denne bog Vardemuseerne, NaturKulturVarde,
Ringkøbing-Skjern Museum eller Arkæologi Vestjylland

Alle kort, Danmarks Højdemodel og
ortofotos: ©Geodatastyrelsen

Skrift: Myriad Pro

Papir: MultiArt Silk 130g

Omslag: 1/s 260g

Tryk: PE Offset, Varde

ISBN 978-87-93713-19-2

ISSN 1903-9581

Kære Læser!

Omverden har ofte et billede af museer som støvede og statiske. At dette billede ikke på nogen måde er sandt viser hvert eneste år af Vardemuseernes og Ringkøbing-Skjerns Museums virke, ligesom det i øvrigt gælder for størsteparten af landets museer. Artiklerne i årets årbog viser som altid de mange facetter af museernes arbejde. Hvor den brede offentlighed lægger mærke til museernes forandringer når vi åbner nye udstillinger og af og til også nye besøgssteder, så giver årbogen jer læsere en god fornemmelse af at museer kan endnu mere end I, som museumsgæster ser, når alt er pudset og pænt stillet frem til skue. Og det bliver også tydeligt at vores formidling er baseret på konstant forskning. Årets *opdatering* fremlægger blandt andet et udbytte af et igangværende Ph.d.-projekt om udviklingen af henholdsvis den gamle købstad Ringkøbing og den nye stationsby Skjern og nye historier om Nymindegab, som er blevet hentet ud af glemslen, nu hvor der arbejdes på

en nyopsætning af udstillingen på Nymindegab Museum. *opdatering* giver Jer også indblik i museernes projekter omkring frivillige og læringsarbejde for børn og elever, et felt, hvor vi som museer selv er i en konstant læringsproces gennem nye projekter på områderne – vi vil nemlig gerne blive bedre til denne vigtige del af vores arbejde hvert eneste år!

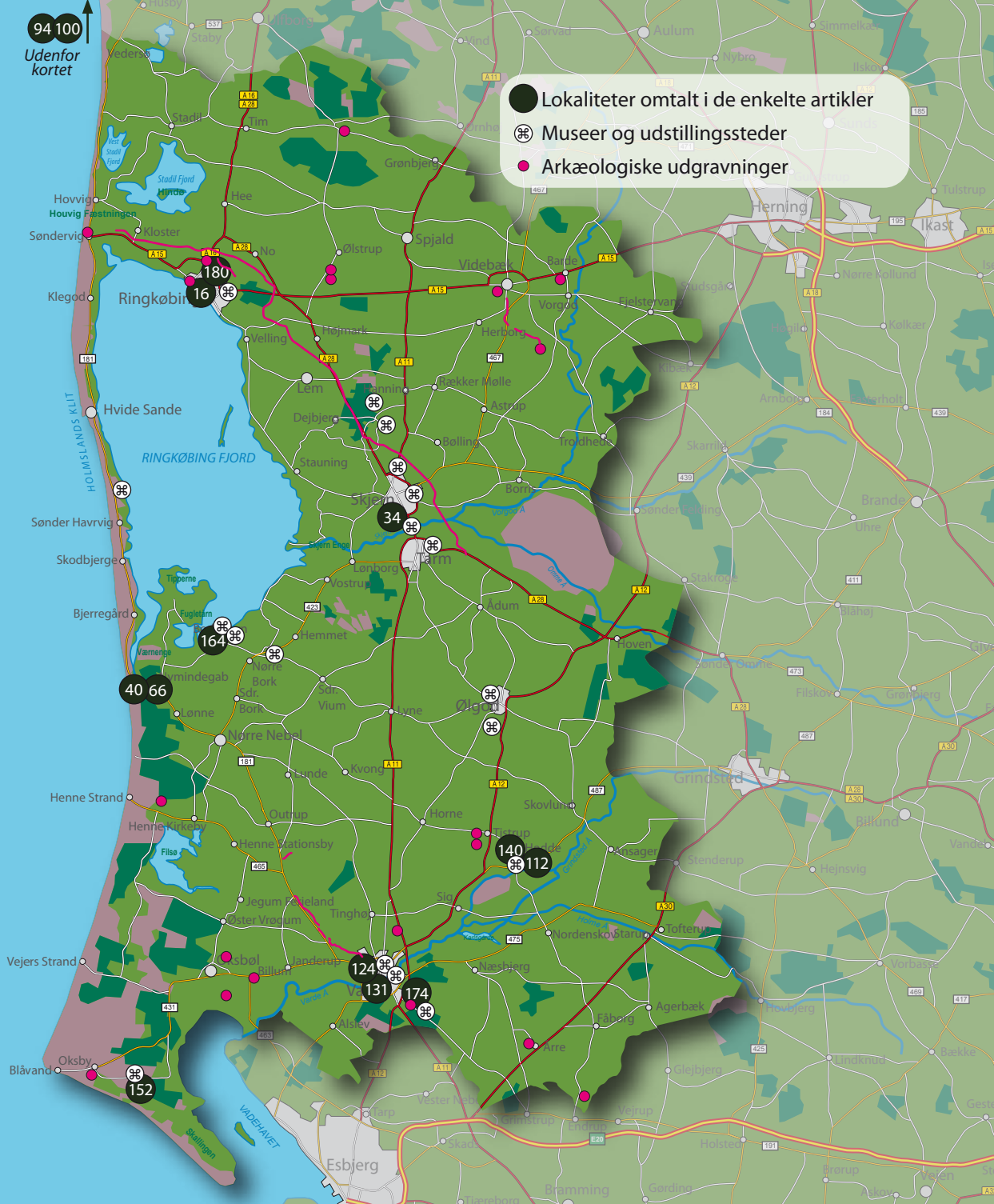
Et andet felt, hvor vi vestjyske museer er bannerførende, er værtskab. Fordi I alle rejser og er museumsgæster i hele verden, bliver vores vestjyske museer også målt op mod det flotteste museumsdesign i London og de mest fantastiske fund i Ægypten. Kun når vi sætter gæsten i centrum kan vi gøre en helt særlig forskel for jer. Dette arbejde kan I blive klogere på i årbogen. Og som altid får I også et indblik i de næste store arkæologiske og historiske opdagelser, og dermed i de historier, I engang i fremtiden som velmodtagne gæster skal opleve på vores besøgssteder.

Rigtig god fornøjelse med læsningen!
Mette Bjerrum Jensen og Claus Kjeld Jensen

94 100

Udenfor kortet

- Lokalteter omtalt i de enkelte artikler
- ☒ Museer og udstillingssteder
- Arkæologiske udgravninger

Indhold

- 6** Museumsforeningernes årsberetninger
- 16** Nygade i Ringkøbing
Af Christian Ringskou
- 34** Villads Pebel
Af Torben Egeberg
- 40** Nymindegab Badehotel
Af John V. Jensen
- 66** Det besatte Nymindegab
Af Michael Trier Aagaard & John V. Jensen
- 94** Omkring en Oldtids-Arne
Af Jens Dalgaard-Knudsen
- 100** Omkring Oldtids-Arnen fra Nørre Fjand
Af Palle Eriksen
- 109** Ikke særligt lovligt
Af Olav Martinsen
- 112** Signalkrebs
Af Morten Vinding
- 121** NaturNørd gik online
Af Jonas Gadgaard
- 124** Røverhistorier til Frelломalerierne?
Af Pernille Ø. Sørensen
- 131** Disney og fordærv
Af Pernille Ø. Sørensen
- 140** Din, min og vores skolehistorie
Af Malene Frosch Langvad
- 146** Frivillighed i forandring
Af Per Lunde Lauridsen
- 152** "Velkommen i Tirpitz!"
Af Marie-Louisa Tvede Steffensen
- 161** Sara om SARA
Af Sara Hjøllund Sørensen
- 164** Da dronerne kom til Fahl Kro
Af Caroline E. Larsen
- 174** På gravhøjsjagt ved Varde
Af Lene N. Hansen
- 180** Før Ringkøbing
Af Rachel Facius, Line Lerke & Torben Egeberg
- 188** Årets gang i ArkVest
Af Lene B. Frandsen & Poul Krogh Jørgensen
- 192** Årets udgravninger
Af arkæologerne i ArkVest
- 208** Tidstavle

Sara om SARA

Af Sara Hjøllund Sørensen

Slots- og Kulturstyrelsen fik i efteråret 2018 et nyt registreringsprogram – SARA. Det er et program til registrering og administrering af museernes samlinger. Næsten alle statslige og statsanerkendte museer er forpligtet til at bruge programmet. Det erstattede Regin, som var det gamle registreringsprogram.

Projektorienteret forløb

I mit projektorienterede forløb på tredje semester af kandidaten i klassisk arkæologi har jeg haft fornøjelsen af at være i praktik hos Ringkøbing-Skjern Museum. En stor del af perioden har jeg arbejdet med at strukturere arkæologiske sager fra det gamle Skjern-Egvad Museum og få dem sat i nummerorden. Det gør det nemmere at finde rundt i, og så gav det muligheden for at pakke reolerne kompakt

og dermed spare plads. I det arbejde har jeg brugt SARA. Jeg har i mit praktikforløb især arbejdet med pladsregistrering af arkæologiske genstande, altså registreringen af på hvilke hylder tingene befinder sig, men også med oprettelse af nye genstande og søgninger i det interne arkiv, museets egen samling. Ud fra min erfaring, som slet ikke dækker hele SARA, vil jeg skrive lidt om, hvad jeg har oplevet i det nye program.

Optagelse i samlingen

Generelt kan man sige, at museets genstande bliver registreret af tre årsager:

1. for at skabe overblik over, hvad man har, om det så er i arkæologien eller i nyere tid.
2. for at have styr på, hvor genstandene befinder sig, så de kan findes igen.
3. for at privatpersoner og andre museer kan søge i museernes samlinger og finde oplysninger og genstande, de skal bruge i en eller anden sammenhæng.

Når museet indsamler eller modtager genstande til samlingen, så er fundstedet især vigtigt i arkæologien, mens proveniensen, altså genstandens historie (hvor og hvornår den er produceret, hvem har ejet den osv.), er særligt vigtigt i nyere tid. Det kan være altafgørende for, om genstandene tages ind i samlingen, da museer generelt har begrænset plads i deres magasiner. Der kan være undtagelser, hvor man vil tage en genstand ind uden kendt fundsted eller særlig proveniens, for eksempel hvis den er meget usædvanlig og særlig velbevaret; men det hører til sjældenhederne.

Hvis genstanden tages ind, går selve registreringsprocessen i gang. Her er det vigtigt at få skrevet alle detaljer og beskrive genstanden så grundigt som muligt. Slots- og Kulturstyrelsens nye registreringsprogram, SARA, har rigtig mange kategorier, som kan udfyldes og bruges under en registrering. Derfor er det vigtigt, at det er gjort klart og tydeligt over for dem, der registrerer, hvilke kategorier der skal udfyldes, og hvilke der skal ignoreres. Jo mere ensartet og grundig registrering, des lettere bliver det at sikre, at genstandene kan findes under en specifik søgning.

Det gælder om at holde tungen lige i munden, når genstandene skal finde deres rette hylde. Museumsinspektør Torben Egeberg og Sara på magasinet.

Min arbejdsopgave

Mit primære arbejde med SARA i praktikken har været pladsregistrering. Vi komprimerer på magasinet for at skabe mere plads, og derfor bliver tingene flyttet rundt. SARA arbejder med to former for placering – aktuel og normal placering. En genstands "normal placering" er der, hvor den hører hjemme, når den fx ikke er udstillet. "Aktuel placering" kan bruges til at indikere, hvor genstanden befinder sig lige nu – er den på sin "normal placering", eller er den fx udstillet eller udlånt. Det er en god ide at have en fast plads på genstande, man gerne vil have stående i orden, så er pladsen nemlig reserveret og til at finde igen.

I løbet af min struktureringsproces stødte jeg på enkelte genstande, uden genstandsnummer. Derfor fik jeg brug for at søge i museets samling for at identificere dem. Som regel har jeg vidst, hvad det var for en genstand, og har kunnet lave en søgning efter det. Men, det forudsætter naturligvis, at genstanden er registreret. I SARA er der ikke mulighed for at lave en fritekstsøgning. Det betyder, at hvis man ikke ved en masse om, hvad man søger, inden søgningen, så er man nødt til at søge på flere niveauer og i flere kategorier for at være sikker på ikke at have overset noget. Hvis man derimod søger noget helt særligt, så kan man lave meget specifikke søgninger.

Jeg har også enkelte gange haft brug for at oprette en ny genstand. Hvis ikke man allerede kender det nummer, genstanden skal have, så er man nødt til at lave en søgning først. SARA genererer nemlig ikke selv det næste nummer endnu. Funktionen skulle dog være på vej. Til gengæld kan programmet masseoprette genstande. Programmet har kategorier, som kan knyttes til flere genstande på én gang. Det er fx den førnævnte proveniens, genstandens historie. Flere genstande kan være produceret på samme sted og samme tid, eller have haft den samme ejer. De begivenheder kan altså nu knyttes til genstandene på én gang. Der kan tilknyttes proveniens, accession, indkomst og sag til flere genstande på én gang. Det er en egenskab, jeg efterlyste i Slots- og Kulturstyrelsens

gamle registreringsprogram, Regin. Det kan nemlig spare en masse tid. Også den aktuelle placering kan knyttes til flere genstande på én gang, hvilket jeg især har gjort brug af i forløbet.

Sara om SARA

Jeg har i løbet af min praktik fået snuset til lidt mere af alt det, SARA kan. Der er mange muligheder for god og grundig registrering. Det kan dog godt virke lidt forvirrende og uoverskueligt i starten. Jeg har generelt været positiv over for det nye program. Funktioner som muligheden for at adskille typer af placering, tilknytte placering, sag, accession osv. til flere genstande på én gang, og masseoprettelser er rigtig smarte. Til gengæld er den manglende generering af næste nummer noget besværlig. Jeg har endnu ikke afprøvet SARA til fulde, men håber det kommer med tiden. Min praktik ved Ringkøbing-Skjern Museum munder ud i en skriftlig opgave, som kommer til at handle om registrering og registreringspraksis.

Sara Hjøllund Sørensen kan kontaktes på sara.hjoellund@gmail.com